

ประเทศไทยประกอบไปด้วยภาคต่างๆ จำนวน 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ แต่ด้วยสภาพภูมิศาสตร์และภูมิอากาศที่มีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค ทำให้ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายของแต่ละกลุ่มคน จึงมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ภาคเหนือแต่งตัวไม่เหมือนภาคใต้ วัฒนธรรมจึงหมายถึงสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตขึ้นสร้างขึ้นเพื่อความเจริญของงามของกลุ่ม ชุมชน หรือประเทศตน จึงได้ถ่ายทอดกันไว้ เอาอย่างกันไว้ รวมถึงผลิตผลที่ได้เรียนรู้มาจากคนสมัยก่อนสืบต่อเป็นประเพณีกันมาตามลักษณะการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ ภูมิประเทศ ความเชื่อ ศาสนา

– ภาคเหนือ มีลักษณะภูมิประเทศแบบภูเขาสูงสลับกับหุบเขา และพื้นที่สูงซึ่งติดต่อกับเขตที่ราบลุ่มตอนกลางของประเทศ มีทิวเขาที่วางตัวยาวในแนวเหนือ - ใต้ ระหว่างทิวเขาจะมีหุบเขาและแอ่งที่ราบระหว่างภูเขาเป็นที่ตั้งของตัวจังหวัด เช่น จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน น่าน และแพร่ ทิวเขาที่สำคัญได้แก่ ทิวเขาถนนธงชัย ทิวเขาแดนลาว ทิวเขาขุนตาน ทิวเขาผีปันน้ำ และทิวเขาหลวงพระบาง ช่วงฤดูหนาวในเขตภูเขาของภาค จะมีอุณหภูมิต่ำสามารถปลูกไม้ผล เช่น ลิ้นจี่และสตรอเบอร์รี่ ฯลฯ

– ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ ภาคอีสาน ประกอบด้วยจังหวัด 20 จังหวัดมีเนื้อที่ 168,854 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณหนึ่งในสามของพื้นที่ทั้งประเทศ มีดินไม่ตื้นชึ่งไม่ค่อยเอื้อต่อเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม ข้าวเหนียว ซึ่งเป็นอาหารสำคัญสำหรับประชากรในภูมิภาค จำเป็นต้อง

อาศัยทุ่งนาที่น้ำท่วมถึงและระบายน้ำได้น้อยในการเจริญเติบโต และที่ซึ่งแหล่งน้ำใกล้เคียงสามารถท่วมถึงได้ พืชมักจะถูกเก็บเกี่ยวสองครั้งต่อปี อย่างเช่น อ้อยและมันสำปะหลัง เป็นต้น

– ภาคกลาง มีลักษณะเป็นแอ่งที่มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติจนได้รับการขนานนามว่า “อู่ข้าวอู่น้ำ” ระบบชลประทานซึ่งได้พัฒนาสำหรับการทำนา มีแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นแม่น้ำสายสำคัญ

– ภาคใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่ติดกับทะเล ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้นแถบมรสุม คือมีฝนตกชุกสลับกับฤดูแล้งสั้นๆ ภาคใต้ไม่มีฤดูหนาวเนื่องจากอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร และได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือทำให้ฝนตกชุกตลอดทั้งปี จังหวัดที่มีฝนตกชุกที่สุดคือ ระนอง และจังหวัดที่มีฝนตกน้อยคือ สุราษฎร์ธานี

การแต่งกายของไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีมรดกทางวัฒนธรรมประจำชาติที่เป็นของตนเองมาเป็นระยะเวลายาวนาน ไม่ว่าจะเป็นศิลปะไทย มารยาทไทย ภาษาไทย อาหารไทย และชุดประจำชาติไทย สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีคุณค่า มีความงดงามบ่งบอกถึงเอกลักษณ์แห่งความเป็น "ไทย" ที่นำความภาคภูมิใจมาสู่คนในชาติ

การแต่งกายของไทยโดยเฉพาะในยุครัตนโกสินทร์ซึ่งมีอายุยาวนานมากกว่า 200 ปีนั้น ได้มีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับ นับตั้งแต่ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น ตอนกลาง ยุคเริ่มการติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศ ยุคเปลี่ยนแปลงการปกครอง หรือ ยุค "มาลानาไทย" และ จนปัจจุบัน

"ยุคแห่งเทคโนโลยีข่าวสาร" แต่ละยุคสมัยล้วนมีรูปแบบการแต่งกายที่เป็นของตนเองซึ่งไม่อาจสรุปได้ว่า แบบใดยุคใดจะดีกว่า หรือ ดีที่สุด เพราะวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรม ล้วนต้องมีการปรับเปลี่ยนบูรณาการไปตามสิ่งแวดล้อมของสังคมแล้วแต่สมาชิกของสังคมจะคัดสรรสิ่งที่เหมาะสมพอควรแก่โอกาส สถานที่และกาลเทศะ

ความหมายของเครื่องแต่งกาย

คำว่า "เครื่องแต่งกาย" หมายถึงสิ่งที่มนุษย์นำมาใช้เป็นเครื่องห่อหุ้มร่างกาย การแต่งกายของมนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์สามารถค้นคว้าได้จากหลักฐานทางวรรณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อให้เป็นเครื่องช่วยชี้้นำให้รู้และเข้าใจถึงแนวทางการแต่งกาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคสมัยนั้น

ประวัติของเครื่องแต่งกาย

ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์ใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายจากสิ่งที่ได้มาจากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ใบหญ้า หนังสัตว์ ขนนก ดิน สีต่างๆ ฯลฯ มนุษย์บางเผ่าพันธุ์รู้จักการใช้สีที่ทำมาจากต้นพืช โดยนำมาเขียนหรือสีกตามร่างกายเพื่อใช้เป็นเครื่องตกแต่งแทนการใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกาย ต่อมามนุษย์มีการเรียนรู้ ถึงวิธีที่จะดัดแปลงการใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายจากธรรมชาติให้มีความเหมาะสมและสะดวกต่อการแต่งกาย เช่น มีการผูก มัด สาน ถัก ทอ อัด ฯลฯ และมีการวิวัฒนาการเรื่อยมา จนถึงการรู้จักใช้วิธีตัดและเย็บ จนในที่สุดได้กลายมาเป็นเทคโนโลยีจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้

ความแตกต่างในการแต่งกาย

มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่อ่อนแอที่สุดในทางฟิสิกส์ เพราะผิวหนังของมนุษย์มีความบอบบาง จึงจำเป็นต้องมีสิ่งปกคลุมร่างกายเพื่อสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ จากความจำเป็นนี้จึงเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญในอันที่จะแต่งกาย เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์เอง โดยมีสังคมและสิ่งอื่นๆ ประกอบกัน และเครื่องแต่งกายก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตาม สาเหตุ นั้นๆ คือ

1. สภาพภูมิอากาศ

ประเทศที่อยู่ในภูมิอากาศแถบเส้นอาร์คติก ซึ่งมีอากาศที่หนาวเย็นมาก มนุษย์ในแถบภูมิภาคนี้อาจสวมเสื้อผ้าซึ่งทำมาจากหนังหรือขนของสัตว์ เพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ส่วนในภูมิภาคที่มีอากาศร้อนอบอ้าว เสื้อผ้าที่สวมใส่จะทำจากเส้นใย ซึ่งทำจากฝ้าย แต่ในทวีปแอฟริกา เสื้อผ้าไม่ใช้สิ่งจำเป็นสำหรับการป้องกันจากสภาพอากาศ แต่เขากลับนิยมใช้พวกเครื่องประดับต่างๆ ที่ทำจากหินหรือแก้วสีต่างๆ ซึ่งมีอยู่ในธรรมชาตินำมาตกแต่งร่างกาย เพื่อใช้เป็นเครื่องรางหรือเครื่องป้องกันภูตผีปิศาจอีกด้วย

2. ศัตรูทางธรรมชาติ

ในภูมิภาคเขตร้อน มนุษย์จะได้รับอันตรายจากพวกสัตว์ปีกประเภทแมลงต่างๆ จึงหาวิธีขจัดปัญหาโดยการที่ใช้โคลนพอกร่างกายเพื่อป้องกันจากแมลง ชาวฮาวายเอี้ยน แถบทะเลแปซิฟิก สวมกระโปรงซึ่งทำด้วยหญ้า เพื่อใช้สำหรับป้องกันแมลง แต่ก็ได้กลายเป็นที่เก็บแมลงเสีย

มากกว่า ชาวพื้นเมืองโบราณของญี่ปุ่นรู้จักใช้กางเกงขายาว เพื่อป้องกัน สัตว์และแมลง

3. สภาพของการทำงานและอาชีพ

หนังสือสัตว์และใบไม้สามารถใช้เพื่อป้องกันอันตรายจากภายนอก เช่น การเดินป่าเพื่อหาอาหาร มนุษย์ก็ใช้หนังสือสัตว์และใบไม้เพื่อป้องกันการถูกหนามเกี่ยว หรือ ถูกสัตว์กัดต่อย ต่อมา สามารถนำเอาใยจาก ต้นแฟลกซ์ (Flax) มาทอเป็นผ้าที่เรียกกันว่า ผ้าลินิน เมื่อความเจริญ ทางด้านวิทยาการมีมากขึ้น ก็เริ่มมีสิ่งทีผลิตเพิ่มขึ้นอีกมากมายหลายชนิด สมัยศตวรรษที่ 19 เสื้อผ้ามีการวิวัฒนาการเพิ่มมากขึ้น มีผู้คิดประดิษฐ์ เสื้อผ้าพิเศษ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้สวมใส่ โดยเฉพาะผู้ที่ ทำงานประเภทต่างๆ เช่น กลาสีเรือล่าปลาวาฬ คนงานเหมืองแร่ เกษตรกร คนงานอุตสาหกรรม ข้าราชการทหาร ตำรวจ พนักงานดับเพลิง เป็นต้น

อันตรายต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างปฏิบัติงาน ทำให้ความต้องการของมนุษย์ในด้านเสื้อผ้ามีมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ เสื้อผ้าที่ผลิตขึ้นมานั้นได้มีการปรับปรุงและตกแต่งพิเศษเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับอาชีพต่างๆ เช่น ให้มีความคงทนต่อสารเคมี ทนต่อพิษ และ อุณหภูมิ นอกจากนี้ยังมีการตกแต่งพิเศษอื่นอีก อาทิเช่น ทนต่อการซัก และทำความสะอาด ไม่เป็นสื่อไฟฟ้า ไม่ดูดซึมน้ำ และไม่เป็นตัว นำความร้อน เป็นต้น

4. ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและศาสนา

เมื่อมนุษย์มีสติปัญญามากยิ่งขึ้น มีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มชน และจากการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะนี้เอง จึงจำเป็นต้องมีระเบียบและกฎเกณฑ์ ในอันที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยไม่มีการรุกรานซึ่งกันและกัน จากการปฏิบัติที่กระทำสืบต่อกันมานี้เอง ในที่สุดได้กลายมาเป็น ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมขึ้น ในสมัยโบราณ เมื่อมีการเฉลิมฉลองประเพณีสำคัญต่างๆ เช่น การเกิด การตาย การเก็บเกี่ยว พืชผล หรือเริ่มมีการสังคมกับกลุ่มอื่นๆ ก็จะมีการประดับหรือตกแต่ง ร่างกายให้เกิดความสวยงามด้วยเครื่องประดับต่างๆ เช่น ขนนก หนังสือสัตว์ หรือทาสีตามร่างกาย มีการสักหรือเจาะ บางครั้งก็วาดลวดลายตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย เพื่อแสดงฐานะหรือตำแหน่ง ซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีหลงเหลืออยู่ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นชาวพื้นเมืองของประเทศต่างๆ ศาสนาก็มี บทบาทสำคัญในการแต่งกายด้วยเหมือนกัน ในสมัยสงครามทางศาสนา เช่น สงครามครูเสด ซึ่งเป็นสงครามที่ยืดเยื้อนานกว่า 300 ปี การสงครามที่ยาวนาน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างข้าศึกเกิดขึ้น ทำให้ได้มีการ แลกเปลี่ยนความคิดและวัฒนธรรมซึ่งกันและกันตามมา

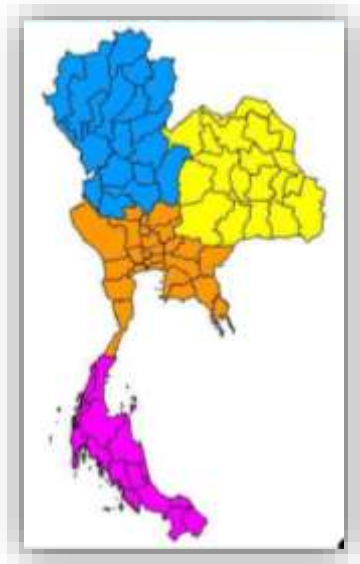
5. ความต้องการดึงดูดความสนใจจากเพศตรงข้าม

ธรรมชาติของมนุษย์เมื่อเจริญเติบโตขึ้น ย่อมมีความต้องการ ความสนใจจากเพศตรงกันข้าม โดยจะมีการแต่งกายเพื่อให้เกิด ความสวยงาม มีการจับจ่ายใช้สอยในเรื่องเสื้อผ้ามายิ่งขึ้น ผู้ที่ทำหน้าที่สนองความต้องการนี้ได้ดีที่สุที่สุดก็คือ นักออกแบบเสื้อผ้า ซึ่งได้พยายาม

ออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะที่แตกต่างกัน
ออกไปตามระดับของสังคมและเศรษฐกิจของผู้สวมใส่

6. เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อม

สถานะภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของมนุษย์ แต่ละบุคคล
ย่อมไม่เหมือนกัน จึงทำให้เกิดการแต่งกายที่แตกต่างกันออกไป
สังคมทั่วไปมีหลายระดับชนชั้น มีการแบ่งแยกกันตามฐานะทางเศรษฐกิจ
เช่น ชนชั้นระดับเจ้านาย ชาวบ้าน และกรรมกร การแต่งกายสามารถ
บอกได้ถึงสถานะภาพทางสังคมของผู้สวมใส่ได้อีกด้วย

การแต่งกายภาคเหนือ

ภาคเหนือมีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง หรือที่เรียกว่า
“คำเมือง” จะใช้กันแพร่หลายในภาคเหนือตอนบน ส่วนภาคเหนือตอนล่าง
เคยอยู่ร่วมกับสุโขทัย อยุธยาทำให้ประเพณี และวัฒนธรรมมีลักษณะ
คล้ายกับภาคกลางภาษาพูดจะมีลักษณะช้าและนุ่มนวล เช่น อู้ (พูด)
เจ้า (คะ) แอ่ว (เที่ยว)

กึดฮอด (คิดถึง) การแต่งกายภาคเหนือ ชาวพื้นเมืองจะแต่งกาย
ตามเชื้อชาติโดยทั่วไป

ลักษณะการแต่งกายของคนภาคเหนือ

เป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่ง ที่บ่งบอกเอกลักษณ์ของคนแต่ละพื้นที่ สำหรับในเขตภาคเหนือหรือดินแดนล้านนาในอดีต ปัจจุบันการแต่งกายแบบพื้นเมืองได้รับความสนใจมากขึ้น แต่เนื่องจากในท้องถิ่นนี้มีผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ เช่น ไทยวน ไทลื้อ ไทเขิน ไทใหญ่ และอิทธิพลจากละครโทรทัศน์ ทำให้การแต่งกายแบบพื้นเมืองมีความสับสนเกิดขึ้น ดังนั้นคณะทำงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ จึงได้ระบุนโยบายไม่ควรถ้าทำในการแต่งกายชุดพื้นเมืองของ “แม่ญิงล้านนา” เอาไว้ว่า

1. ไม่ควรใช้ผ้าโพกศีรษะ ในกรณีที่ไม่ใช่ชุดแบบไทลื้อ
2. ไม่ควรเสียบดอกไม้ไหวจนเต็มศีรษะ
3. ไม่ควรใช้ผ้าพาดบ่าลากหางยาว หรือคาดเข็มขัดทับ และผ้าพาดที่ประยุกต์มาจาก ผ้าตีนซิ่นและผ้า “ตุง” ไม่ควรนำมาพาด
4. ตัวซิ่นลายทางตั้งเป็นซิ่นแบบลาว ไม่ควรนำมาต่อกับตีนจกไทยวน

การแต่งกายของชนภูเขาเผ่าลีซอ

วัฒนธรรมการแต่งกายภาคเหนือ

การแต่งกายพื้นเมืองของภาคเหนือมีลักษณะแตกต่างกันไปตามเชื้อชาติของกลุ่มชนคนเมือง เนื่องจากผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ในพื้นที่ซึ่งบ่งบอกเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ สำหรับหญิงชาวเหนือจะนุ่งผ้าซิ่น หรือผ้าถุง มีความยาวเกือบถึงตาตุ่ม ซึ่งนิยมนุ่งทั้งสาวและคนแก่ ผ้าถุงจะมีความประณีตงดงาม ตีนซิ่นจะมีลวดลายงดงาม ส่วนเสื้อจะเป็นเสื้อคอกลม มีสีสันทัน ลวดลายสวยงาม อาจห่มสไบทับ และเกล้าผม

ส่วนผู้ชายนิยมนุ่งกางเกงขายาวลักษณะแบบกางเกงขายาวแบบ 3 ส่วน เรียกติดปากว่า "เตี้ยว" "เตี้ยวสะดอ" หรือ "เตี้ยวกี้"

ทำจากผ้าฝ้าย ย้อมสีน้ำเงินหรือสีดำ และสวมเสื้อผ้าฝ้ายคอกลมแขนสั้น แบบผ่าอก กระดุม 5 เม็ด สีน้ำเงินหรือสีดำ ที่เรียกว่า เสื้อม่อฮ่อม ชุดนี้ ใส่เวลาทำงาน หรือคอกจิ้นแขนยาว อาจมีผ้าคาดเอว ผ้าพาดบ่า และมี ผ้าโพกศีรษะ

ลักษณะการแต่งกายของหญิงลีซอมีความโดดเด่นมาก ตั้งแต่ ผ้าโพกหัว ที่เป็นทรงป้านกลม ตกแต่งด้วยลูกปัดและพู่ประดับหลากสี เวลาสวมใส่จะส่งให้ใบหน้าของผู้หญิงดูโดดเด่น สวยงาม เสื้อตัวยาว ตัดเย็บด้วยผ้าสีสดใสตกแต่งด้วยริ้วผ้าเล็กๆ สลับสี สวมทับ กางเกงขายาว ครึ่งน่องสีดำ มีผ้าคาดเอวที่เมื่อคาดแล้วจะทิ้งชายไปทางด้านหลังเป็น พู่หางม้า ทำจากผ้าหลากสีเย็บเป็นไส้ไก่เส้นเล็กๆ จำนวนกว่า 100 เส้น ขึ้นไป เมื่อเคลื่อนไหว พู่จะกวักแกว่งไปด้วยดูน่ารักสวยงามมากและสวม สนับแข้งสีสด หญิงสาวและหญิงสูงอายุแต่งกายคล้ายกันแต่ต่างกันเฉพาะ การใช้สี ซึ่งในกลุ่มหญิงสูงอายุจะใช้สีขรึมเข้มกว่า และผ้าโพกหัวก็ใช้ผ้า สีดำโพกพันไว้ ไม่มีลูกปัดและพู่ประดับ ผู้ชายสวมกางเกงสีสด และสาวเสื้อ สีดำตกแต่งด้วยเม็ดเงินคาดเอว ประดับด้วยพู่หางม้าทำจากผ้าเย็บเป็น ไส้ไก่สลับสี เวลาคาดเอวจะทิ้งชายลงมาทางด้านหน้า เด็กๆ ยังคงสวมใส่ ชุดประจำเผ่าให้เห็นโดยทั่วไป

ผ้าหม้อฮ่อม

หม้อฮ่อม เป็นคำในภาษาพื้นเมืองเหนือมาจากการรวมคำ 2 คำ คือคำว่า “หม้อ” และคำว่า “ฮ่อม” เข้าไว้ด้วยกัน โดยหม้อเป็นภาชนะ อย่างหนึ่งที่ใช้ในการบรรจุน้ำหรือของเหลวต่างๆ มีทั้งขนาดเล็กและ ขนาดใหญ่ ส่วนฮ่อมนั้นเป็นพืชล้มลุกชนิดหนึ่ง ที่ชาวบ้านนำเอาลำต้นและ ใบมาหมักในน้ำตามกรรมวิธีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ จะให้น้ำเป็น สีกรมท่า และได้สีที่จะนำมาใช้ในการย้อมผ้าขาว ให้เป็นสีกรมท่าที่เรียกกัน ว่า “ผ้าหม้อฮ่อม” เป็นชื่อผ้าย้อมพื้นเมืองสีกรมท่าที่สร้างชื่อเสียงให้กับ เมืองแพร่มานานแล้ว ในอดีตผ้าหม้อฮ่อมเป็นผ้าฝ้ายทอมือ ที่นำดอกฝ้าย ขาวมาทำเป็นเส้นใยแล้วทอด้วยกี่พื้นเมืองเป็นผ้าพื้นสีขาว หลังจากนั้นจึง นำไปตัดเย็บให้เป็นเสื้อแบบต่างๆ กางเกงเตี่ยวสะตอ จากนั้นนำมาย้อม

ในน้ำอ้อม ที่ได้จากการหมักต้นอ้อมเอาไว้ในหม้อ ในปัจจุบันมีการทอผ้าด้วยกี่แบบพื้นเมืองน้อยลงทำให้ผ้าทอมีราคาแพง ในการตัดเย็บเสื้อผ้าหม้ออ้อมจึงมีการใช้ผ้าดิบจากโรงงานตัดเย็บ ย้อมด้วยน้ำอ้อมธรรมชาติหรือสีหม้ออ้อมวิทยาศาสตร์

ผ้าหม้ออ้อมเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาวเมืองแพร่ซึ่งจะเห็นได้จากชุดการแต่งกายพื้นเมืองของชาวแพร่จะนิยมสวมใส่เสื้อผ้าหม้ออ้อมโดยการแต่งกายของชายนั้นนิยมสวมเสื้อหม้ออ้อมคอกลม แขนสั้น ผ่าอกติดกระดุมหรือใช้สายมัด ลักษณะคล้ายเสื้อกุยเฮงของชาวจีน และกางเกงหม้ออ้อมขาก้วย ใช้ผ้าขาวม้ามัดเอว ส่วนการแต่งกายพื้นเมืองของผู้หญิงเป็นเสื้อผ้าหม้ออ้อมคอกลมแขนยาว ทรงกระบอก ผ่าอกติดกระดุม และสวมผ้าถุงที่มีชื่อเรียกว่า “ซิ่นแท้” ซึ่งเป็นพื้นสีดำมีแถบสีแดงคาดบริเวณใกล้เชิงผ้า ชาวพื้นเมืองต่างๆ ในภาคเหนือตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันนิยมใช้เสื้อผ้าหม้ออ้อมที่มาจากแพร่และถ้าพูดถึงหม้ออ้อมก็ต้องเป็นหม้ออ้อมแพร่เท่านั้น ชื่อเสียงของผ้าหม้ออ้อมเมืองแพร่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากมีคุณภาพความคงทนของเนื้อผ้าและสีหม้ออ้อมที่ใช้ย้อมผ้า ตลอดจนรูปแบบเรียบง่ายสะดวกต่อการสวมใส่ได้ในหลายโอกาส ปัจจุบันแหล่งผลิตเสื้อผ้าหม้ออ้อมที่บ้านทุ่งโฮ้ง ตำบลทุ่งโฮ้ง อำเภอเมืองแพร่ เป็นแหล่งผลิตที่ใหญ่และมีชื่อเสียงที่สุด

ในปัจจุบันการตัดเย็บเสื้อผ้าหม้ออ้อม นับได้ว่าสร้างงานและทำรายได้ ให้กับชาวบ้านทุ่งโฮ้งเป็นอย่างมาก ทำให้หมู่บ้านนี้ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีบ้านทุ่งโฮ้งได้เป็นเขตสุขาภิบาลแห่งหนึ่งของจังหวัดแพร่ ซึ่งมีร้านตัดเย็บเสื้อผ้าหม้ออ้อมตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่ละร้านต่างก็มีเครื่องหมายและชื่อร้านแตกต่างกันออกไป ส่วนในด้านรูปแบบได้มีการปรับปรุงเสื้อผ้าหม้ออ้อมให้มีแบบที่แตกต่างไปจากเดิมตามความต้องการของตลาดผู้บริโภค ตัดเย็บเป็นเสื้อซาฟารี เสื้อคอเชิ้ต มีทั้งที่เป็นแบบแขนสั้นและแขนยาว เป็นต้นดินจกหม้ออ้อม การพัฒนางานทอผ้าพื้นเมือง โดยเฉพาะดินจกในจังหวัดแพร่ ในขณะนี้มีการพัฒนาผ้าดินจก ที่ใช้เส้นใยฝ้ายแท้ๆ ย้อมด้วยอ้อม และสีธรรมชาติที่ได้จากเปลือกของต้นไม้หลายชนิด ถึงแม้ลวดลายยังไม่เข้าขั้น แต่ก็เคยได้รางวัลประเภทความคิดสร้างสรรค์มาแล้ว หากการทอผ้าดินจกหม้ออ้อมนำโดยนางรัตนา เรือนศักดิ์ จากกลุ่มอาชีพบ้านน้ำรัต ตำบลน้ำรัต อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ได้รับการพัฒนาลวดลายอย่างในอำเภอลอง ผ้าจกหม้ออ้อมก็จะสวยงามและมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอีกแห่งของจังหวัด สีคราม ได้จากอ้อม สีน้ำตาลอ่อน ได้จากเปลือกต้นลำไย เปลือกต้นสะเดา เปลือกต้นประดู่ สีน้ำตาลอมส้ม ได้จากเปลือกต้นกระท้อนและสีเสียด ผ้าจกที่ย้อมสีธรรมชาติ บ้านน้ำรัต จ.แพร่

เครื่องแต่งกายชาติพันธุ์ล้านนา ไทยวน-โยนก

“ล้านนา” ในปัจจุบันหมายถึงอาณาเขต 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน การแต่งกายพื้นเมืองของล้านนาจึงหมายถึงการแต่งกายของชนกลุ่มต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในล้านนาในอดีต อาณาจักรล้านนาในบางยุคสมัยอาจครอบคลุมไปถึงรัฐต่างๆ เช่น สิบสองปันนา รัฐฉาน เชียงตุง เป็นต้น ซึ่งต่างก็เคยมีความสัมพันธ์กันมาช้านาน ชนกลุ่มใหญ่ที่สร้างสมอารยธรรมในล้านนาก็คือ “ชาวไทยวน” ซึ่งปัจจุบันเรียกตัวเองว่า “คนเมือง” นอกจากนี้มีวัฒนธรรมกลุ่มชนต่างๆ ผสมผสานกัน ได้แก่ ชาวไทลื้อ ไทเขิน ไทใหญ่ (ไต) ชาวไทยวนในล้านนามีวัฒนธรรมในการทอผ้าเพื่อใช้สอยและแต่งกายเป็นเอกลักษณ์มาแต่โบราณ จากหลักฐานด้านจิตรกรรมฝาผนังวัดต่างๆ ในเชียงใหม่และน่าน ในเชียงใหม่เช่นวัดบวรศรีรัตนาราม วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร และวัดป่าแดด

จิตรกรได้เขียนไว้เป็นหลักฐานประกอบกับการบันทึกของมิชชันนารีหรือผู้รู้ที่เล่าสืบต่อกันมา

การแต่งกายของสตรีไทยวน-โยนก สมัยก่อนนิยมเปลือยอกท่อนบน หรือมีการเคียนอก ด้วยผ้าสีเข้ม นิยมนุ่งผ้าที่เย็บเป็นลักษณะกระสอบ เรียกว่า ผ้าซิ่น และส่วนของผ้าซิ่นนั้น ถ้าใช้สวมใส่ในงานโอกาสสำคัญ ก็จะมีขอบด้วยตีนจก ซึ่งเป็นการทอลายที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยวนโบราณ ทรงผมนิยมเกล้ามวยผมไว้กลางศีรษะ หรือส่วนของท้ายทอย นิยมหนีบดอกไม้ต่างๆ เพื่อเป็นการสักการบูชาเทวดาที่คอยดูแลขวัญหัว เครื่องประดับนิยมเครื่องประดับที่ทำจากเงิน อาทิ กำไลเงิน สร้อยเงิน ฯลฯ

การแต่งกายของบุรุษไทยวน - โยนก นิยมเปลือยอกบน นุ่งด้วยผ้าฝ้ายสีเข้ม ลักษณะการนุ่งเป็นการนุ่งแบบ แก้มม้าม หรือ แคทมัม เพื่อให้สะดวกในการเคลื่อนไหวร่างกาย หรือ คล่องตัวในการทำงานต่างๆ ที่อาจต้องใช้แรง ผู้ชายไทยวนสมัยโบราณนิยมการสัก ตามแขน ต้นขา เนื่องด้วยความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ ความคงกระพัน และเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการออกรบ

การแต่งกายภาคกลาง

ภาษาภาคกลาง ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยกลางที่เป็นภาษาราชการ ยกเว้นคนบางกลุ่มที่มีบรรพบุรุษเป็นชาวจีน ชาวมอญหรือชาวลาวพวน ซึ่งมีสำเนียง ภาษาที่แตกต่างออกไป การแต่งกายภาคกลาง การแต่งกายในชีวิตประจำวันทั่วไป ชายนุ่งกางเกงครึ่งน่อง สวมเสื้อแขนสั้น คาดผ้าขาวม้า ส่วนหญิง จะนุ่งซิ่นยาว สวมเสื้อแขนสั้นหรือยาว การแต่งกายผ้าขาวม้า ภาคกลาง จะมีลวดลายเป็นตารางสก๊อต เรียกว่า “ผ้าขาวม้า”

ลักษณะการแต่งกายของคนภาคกลาง

ผู้ชาย สมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง นิยมสวมใส่โจงกระเบนสวมเสื้อสีขาว ติดกระดุม 5 เม็ด ที่เรียกว่า "ราชประแตน" ใ้ผมสั้น ข้างๆ ตัดเกรียนถึงหนังศีรษะข้างบนหัวแสกกลาง

ผู้หญิง สมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง นิยมสวมใส่ผ้าซิ่นยาวครึ่งแข้ง ห่มสไบเฉียงตามสมัยอยุธยา ทรงผมเกล้าเป็นมวย และสวมใส่เครื่องประดับเพื่อความสวยงาม

วัฒนธรรมการแต่งกายภาคกลาง

การแต่งกายในชีวิตประจำวันทั่วไป ชายนุ่งกางเกงครึ่งน่อง สวมเสื้อแขนสั้น คาดผ้าขาวม้า ส่วนหญิง จะนุ่งซิ่นยาว สวมเสื้อแขนสั้นหรือยาว การแต่งกายผ้าขาวม้า ภาคกลาง จะมีลวดลายเป็นตารางสก๊อต เรียกว่า “ผ้าขาวม้า”

ภาคกลางและภาคตะวันออก

ชุดไทย ร.5 - ตัวเสื้อเป็นผ้าลูกไม้เนื้อนุ่ม เอวใส่ลวดลายระบายสวยงามทั้งรอบคอและปลายแขนเสื้อ แขนตุ๊กตาดัดกระดุมด้านหลัง สวมใส่สบาย โจรกระเบนผ้าตราดลายไทยสอดค้น

เด็กหญิงในสมัยนี้ นุ่งโจงกระเบนเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ไม่สวมเสื้อ เวลาออกงานจึงสวมเสื้อคอติดลูกไม้ที่เรียกว่า เสื้อคอกระเช้า เวลาแต่งตัวเต็มที่นุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อแขนยาวคอปิดแต่งด้วยผ้าลูกไม้งดงาม สวมถุงเท้า รองเท้า เจ้านายที่ทรงพระเยาว์ ทรงฉลองพระองค์ แขนยาว พองและทรงเครื่องประดับมาก ยังคงนิยมไว้ผมจุก เมื่อตัดจุกแล้ว จึงเริ่มไว้ผมยาว ได้กล่าวไว้แล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่มีพระราชประสงค์จะให้ชาวต่างประเทศดูหมิ่นเหยียดหยามคนไทยว่า แต่งกายเหมือนคนป่า จึงทรงกวัดขັນเรื่องนี้มากถึงกับโปรดให้ออกประกาศ 2 ฉบับ ใช้บังคับราษฎร ฉบับแรกคือ ประกาศห้ามคนแต่งตัวไม่สมควร มิให้ไปมาในพระราชฐานที่เสด็จออก ตลอดจนเด็กที่เปลือยกายเข้ามาใน บริเวณพระราชวังชั้นนอกด้านหน้ากับบริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ยกเว้นคนทำงานชนของก่อสร้าง กวาดล้าง ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนหรือพาเด็กหรือปล่อยเด็กที่แต่งกายไม่สมควรดังกล่าวลงเข้ามาในเขตที่กำหนดไว้ให้นายประตู่ขับไล่ห้ามปราม ถ้าไม่ฟังให้จับส่งศาลกระทรวงวังตัดสินโทษ ปรับไม่เกินคราวละ 20 บาท หรือขังไว้ใช้การไม่เกินคราวละ 15 วัน หรือทั้งปรับทั้งขังตามควรแก่โทษ ถ้าผู้ทำผิดเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลงไป บิดามารดาหรือมูลนายหรือผู้เลี้ยงดูเด็กนั้น จะต้องรับโทษแทนทุกประการ ประกาศเมื่อวันที่ 20 มกราคม ร.ศ. 117 (พ.ศ. 2441) ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ ร.ศ. 117 เป็นต้นไป

ชุดราชปะแตน - เป็นชุดไทยสำหรับท่านชายแบบทางการใช้ได้กับการใส่เพื่อเข้าร่วมงานพิธีแบบไทย หรือเป็นชุดสำหรับเจ้าบ่าวใช้ในพิธีหมั้นหรือพิธีมงคลสมรส ชุดนี้โดยปกติจะใส่กับโจงกระเบนมิให้เลือก 8 สีด้วยกัน ตัดเป็นสำเร็จรูปขอบขมยัด

เครื่องแต่งกายของชายไทยในสมัยต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้ได้ปรับปรุงตามแบบประเพณีนิยมสากลของชาวตะวันตกเป็นครั้งแรก แต่หลังจากเสด็จประพาส อินเดีย-พม่า ในปี พ.ศ. 2414 แล้วมีพระราชดำริว่า การสวมเสื้อนอกแบบฝรั่งซึ่งต้องมีเสื้อเชิ้ต สวมข้างในแล้วยังมีผ้าผูกคออีกด้วยนั้น ไม่เหมาะสมกับอากาศร้อนของเมืองไทย จึงโปรดให้ตัดแปลงเป็นเสื้อนอกสีขาวยาวคอปิดติดกระดุมตลอดอก 5 เม็ด เรียกว่า “เสื้อราชปะแตน” (RajPattern) ซึ่งต่อมาเรียกเพี้ยนไปเป็น “เสื้อราชปะแตน” ซึ่งแปลว่า “แบบหลวง”

แต่ยังคงนุ่งผ้าม่วงสีกรมท่าเหมือนเดิม ในสมัยนี้ นิยมสวมหมวกแบบยุโรป หรือหมวกทรงนกยูง ถือไม้เท้า ซึ่งมักจะใช้คล้องแขนจึงเรียกว่า “ไม้ถือน” ต่อมาในปี พ.ศ. 2439

การแต่งกายของชายทั่วไป ยังคงนิยมแต่งกายตามสบาย เช่นเดียวกับสมัยรัชกาลก่อนๆ คือ นุ่งผ้าลวยชาย มีผ้าขาวม้าหรือผ้าอะไรก็ได้แตะป่าคลุมไหล่หรือคาดพุง ซึ่งคงจะเป็นประเพณีการแต่งกายของคนไทยตามปกติมาแต่โบราณและคาดพุง ไม่นิยมใช้ผ้าแตะป่า การนุ่งลวยชาย คือ การเอาผ้าทั้งผืนนั้นมาโอบหลังกะให้ชายผ้าข้างหน้าเท่ากัน แล้วขมวดชายพก ค่อนข้างใหญ่เหน็บแน่นติดตัว แล้วทิ้งชายห้อยลงไปข้างหน้า การนุ่งผ้าลวยชานี้ บางคนชอบนุ่งใต้สะดือ ชายพกที่ค่อนข้างใหญ่นี้เพื่อเก็บกล่องหรือหีบบุหรีที่ตนชอบ ส่วนผ้าคาดพุงไม่ว่าจะเป็นผ้าขาวม้าหรือผ้าสาหร่ายหรือผ้าอะไรผูกเป็นโบเงื่อนกระตัก ไว้ข้างหน้าทิ้งชายผ้าลงมาเล็กน้อย

การแต่งกายภาคใต้

ภาคใต้ มีภาษาพูดประจำถิ่นที่ห้วนๆ สั้นๆ เป็นเอกลักษณ์ เรียกว่า “ภาษาใต้หรือแหล่งใต้” ส่วนกลุ่มคนที่อยู่แถบชายแดนไทย-มาเลเซีย นิยมพูด ภาษายาวี หรือภาษามาเลเซีย ตัวอย่างภาษาพูดภาคใต้ เช่น แหล่ง (พูด) หรือย (อร่อย) ทำไหร่ (ทำอะไร) บางท้องถิ่นใช้ภาษายาวี เพราะนับถือศาสนาอิสลาม

ลักษณะการแต่งกายของคนใต้

เนื่องจากภาคใต้ตั้งอยู่แถบศูนย์สูตร มีผลให้อุณหภูมิไม่แตกต่างกันนัก ชาวใต้นิยมแต่งกายแบบเรียบง่าย หลวมๆ ส่วนมากใช้ผ้าฝ้าย รูปแบบเครื่องนุ่งห่มส่วนใหญ่คล้ายกับของมาเลเซียและอินโดนีเซีย เพราะอยู่ในลักษณะอากาศแบบเดียวกัน ผ้าพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงของภาคใต้คือ ฝ้ายก ฝ้ายจน ฝ้ายไหมพุ่มเรียง และผ้าปาเต๊ะ ซึ่งเป็นผ้าที่นิยมกันในภาคใต้ตอนล่าง เป็นต้น

ดินแดนทางภาคใต้ของประเทศไทย อันประกอบด้วย 14 จังหวัดนั้น แต่เดิมมีผู้คนอาศัยอยู่ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ จนต่อมาได้พัฒนาเกิดเป็นชุมชนและกลายเป็นเมืองท่าที่สำคัญ อันเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างดินแดนตะวันออกและตะวันตกของโลก ซึ่งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่สำคัญโดยเฉพาะประเทศจีน อินเดีย และหมู่เกาะสุมาตรา เรียกดินแดนแห่งนี้กันว่าอาณาจักรศรีวิชัย อิทธิพลในการทอผ้าจากอินเดียที่มีการสอดผสมดินเงินดินทอง ลงในผืนผ้าสร้างรูปแบบแก่ผ้าในภาคใต้โดยซื้อหาวัสดุส่วนใหญ่จากอินเดีย ต่อมาเนื่องจากศึกสงครามบ้านเมืองล่มสลายลง การทอผ้าอันวิจิตรก็สูญหายไปด้วย โดยต่อมาภายหลังหันมานำเข้าผ้าพิมพ์ และผ้าแพรจากจีนรวมถึงผ้าบาติกจากเกาะชวาและฝ้ายยุโรปมาสวมใส่ จากการทำชาวใต้มิได้มีการปลูกฝ้ายหรือไหมขึ้นใช้เองเนื่องจากข้อจำกัดของพื้นที่ จึงทำการสั่งซื้อผ้าสำเร็จรูปโดยเฉพาะผ้าบาติกหรือปาเต๊ะมาใช้กันจนภายหลังเป็นเครื่องแต่งกายประจำภาคไปที่สุดในที่สุด ปัจจุบันแหล่งทำผ้าแบบดั้งเดิมนั้นเกือบจะสูญหายไป คงพบได้เฉพาะ 4 แหล่งเท่านั้นคือ ที่ตำบลพุ่มเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เกาะยอ จังหวัดสงขลา และตำบลนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง

วัฒนธรรมการแต่งกายภาคใต้

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คนไทยสืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตาทวด ที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงรุ่นปัจจุบันก็ได้มีการสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น วัฒนธรรมก็มีหลากหลายประเภทแต่ละท้องถิ่นก็จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไปแต่ก็มีบางวัฒนธรรมที่เหมือนกัน เช่น วัฒนธรรมการไหว้ ที่คนไทยทุกภาคทุกคนต้องมีการไหว้เหมือนกัน เพราะเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยไปแล้ว วัฒนธรรมวันนี้จะมาพูดถึงวัฒนธรรมการแต่งกายของคนภาคใต้ ว่ามีการแต่งกายเป็นแบบใดมีลักษณะที่แตกต่างกับภาคอื่น อย่างไรบ้าง

การแต่งกายของคนภาคใต้นั้นเป็นการแต่งกายที่ไม่เหมือนกับภาคอื่น ในด้านการแต่งกายชาวภาคใต้ใช้ผ้าหลายรูปแบบ ทั้งผ้าฝ้าย ผ้าแพร ผ้าเขียนลายเทียน ผ้ามัดย้อม แต่ผ้าที่มีชื่อที่สุดของภาคใต้กลับเป็นฝ้ายก ที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมากแต่ชาวบ้านปักขี้ไต้ทั่วไปแบบเดิมนิยมนุ่งผ้าคล้ายผ้าขาวม้ามีสีแดง การนุ่งผ้าปาเต๊ะหรือบาติกที่มีลวดลายสีสันหลากหลายเป็นความนิยมในช่วงหลังจากการรับอิทธิพลของผ้ามาเลเซียและอินโดนีเซีย ชาวไทยมุสลิมภาคใต้นิยมนุ่งโจงที่มีความคล้ายกับผ้าขาวม้าของทางภาคอีสาน ผู้ชายส่วนใหญ่จะนิยมนุ่งผ้าโจงแต่ผู้หญิงจะนุ่งผ้าปาเต๊ะหรือผ้าบาติก แต่ในปัจจุบันคนใต้ส่วนใหญ่ก็จะนุ่งเสื้อผ้าตามแฟชั่นที่มีขายอยู่ตามท้องตลาดทั่วไป แต่ผ้าที่มีชื่อเสียงของทางภาคใต้ก็จะมีด้วยกัน คือ ฝ้ายกเมืองนครศรีธรรมราช ผ้าทอเกาะยอ ผ้าทอนาหมื่นศรี

ผ้าทอพุมเรียง ผ้าหางกระรอก ผ้าปาเต๊ะผ้าทอปัตตานี เป็นต้น การแต่งกายนั้นแตกต่างกันในการใช้วัสดุ และรูปแบบโดยมีเอกลักษณ์ไปตามเชื้อชาติของผู้คน อันหลากหลายที่เข้ามาอยู่อาศัยในดินแดน อันเก่าแก่แห่งนี้พอจำแนกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. กลุ่มเชื้อสายจีน - มาลาญเรียกชนกลุ่มนี้ว่ายะหยาหรือยอนย่า เป็นกลุ่มชาวจีน เชื้อสายฮกเกี้ยนที่มาสมรสกับชนพื้นเมืองเชื้อสายมาลาญ ชาวยะหยาจึงมีการแต่งกายอันสวยงาม ที่ผสมผสาน รูปแบบของชาวจีน และมาลาญเข้าด้วยกันอย่างงดงาม ฝ่ายหญิงใส่เสื้อคลุมลายดอกไม้ รอบคอ, เอว และปลายแขนอย่างงดงาม นิยมนุ่งผ้าซิ่นปาเต๊ะ ฝ่ายชายยังคง แต่งกาย คล้ายรูปแบบจีนดั้งเดิมอยู่

2. กลุ่มชาวไทยมุสลิมชนดั้งเดิม ของดินแดนนี้นับถือศาสนา อิสลาม และมี เชื้อสายมาลาญ ยังคงแต่งกายตามประเพณี อันเก่าแก่ ฝ่ายหญิงมีผ้าคลุมศีรษะ ใส่เสื้อผ้ามัดสลิ้น หรือลูกไม้ตัวยาวแบบมาลาญซิ่น ปาเต๊ะหรือซิ่นทอแบบมาลาญ ฝ่ายชายใส่เสื้อคอตั้ง สวมกางเกงขายาวและมีผ้าโสร่งผืนสั้น ที่เรียกว่า ผ้าซองเก็ต พันรอบเอว ถ้าอยู่บ้านหรือลำลอง จะใส่โสร่งลายตารางทอด้วยฝ้าย และสวมหมวกถักหรือเย็บด้วยผ้า กำมะหยี่

3. กลุ่มชาวไทยพุทธชนพื้นบ้าน แต่งกายคล้ายชาวไทยภาคกลาง ฝ่ายหญิงนิยมนุ่งโจงกระเบน หรือ ผ้าซิ่นด้วย ฝ่ายอันสวยงาม ใส่เสื้อสีอ่อนคอกลม แขนสามส่วน ส่วนฝ่ายชายนุ่งกางเกงชาวเลหรือโจงกระเบนเช่นกัน สวมเสื้อฝ้ายและมีผ้าขาวม้าผูกเอว หรือพาดบ่าเวลาออกนอกบ้านหรือไปงานพิธี

4. กลุ่มราชสำนักสยาม เนื่องจากผ้าทอ ทางภาคใต้นั้นมีชื่อเสียงในความงดงามและประณีตตั้งนั้นกลุ่มเจ้านาย ในราชสำนักตั้งแต่ออดีตของไทยจึงนิยมนำผ้าทอจากภาคใต้ โดยเฉพาะฝ้ายกเอามาสวมใส่เป็นผ้าซิ่น และผ้าโจงกระเบน โดยใส่เสื้อหลากหลายแบบ ส่วนใหญ่จะนิยมแบบยุโรป

การแต่งกายภาคอีสาน

ภาษาภาคนี้น่าเนียงคล้ายภาษาลาว ซึ่งเรามักจะเรียกว่าเป็น ภาษา อีสาน เช่น เว้า (พูด), แซบ (อร่อย), เคียด (โกรธ), นำ (ด้วย) การแต่งกายส่วนใหญ่ใช้ผ้าทอมือ ซึ่งทำจากเส้นใยธรรมชาติ เช่น ผ้าฝ้าย และผ้าไหม

ชาวอีสานถือว่าการทอผ้าเป็นกิจกรรมยามว่างหลังจากฤดู การทำนาหรือว่างจากงานประจำอื่นๆ ใต้ถุนบ้านแต่ละบ้านจะกางทูก ทอผ้ากันแทบทุกครัวเรือน โดยผู้หญิงในวัยต่างๆ จะสืบทอดกันมาผ่านการ จดจำและปฏิบัติจากวัยเด็ก ทั้งลวดลายสีสັນ การย้อมและการทอผ้าที่ทอ ด้วยมือจะนำไปใช้ตัดเย็บทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม หมอน ที่นอน ผ้าห่ม และ การทอผ้ายังเป็นการเตรียมผ้าสำหรับการออกเรือนสำหรับหญิงสาว ทั้งการเตรียมสำหรับตนเองและเจ้าบ่าว ทั้งยังเป็นการวัดถึงความ

เป็นกุลสตรี เป็นแม่เหย้าแม่เรือนของหญิงชาวอีสานอีกด้วย ผ้าที่ทอขึ้น จำแนกออก เป็น 2 ชนิด คือ

1. ผ้าทอสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน จะเป็นผ้าพื้นไม่มีลวดลาย เพราะต้องการความทนทานจึงทอด้วยฝ้ายย้อมสีตามต้องการ
2. ผ้าทอสำหรับโอกาสพิเศษ เช่น ใช้ในงานบุญประเพณีต่างๆ งานแต่งงาน งานพอรำ ผ้าที่ทอจึงมักมีลวดลายที่สวยงามวิจิตรพิสดาร มีหลากหลายสีสັນ

ประเพณีที่คู่กันมากับการทอผ้าคือการลงข่วง โดยบรรดาสาวๆ ในหมู่บ้านจะพากันมารวมกลุ่มก่อกองไฟ บ้างก็สาวไหม บ้างก็ปั่นฝ้าย กรอฝ้าย ฝ่ายชายก็ถือโอกาสมาเกี่ยวพาราสีและนั่งคุยเป็นเพื่อน บางครั้งก็ มีการนำดนตรีพื้นบ้านอย่างพิณ แคน โหวด มาบรรเลงจ่ายผญาโต้ตอบกัน

ลักษณะการแต่งกายของคนอีสาน

ผู้ชาย ส่วนใหญ่นิยมสวมเสื้อแขนสั้นสีเข้มๆ ที่เราเรียกว่า "ม่อห่อม" สวมกางเกงสีเดียวกับเสื้อจรดเข่า นิยมใช้ผ้าคาดเอวด้วยผ้าขาวม้า

ผู้หญิง การแต่งกายส่วนใหญ่นิยมสวมใส่ผ้าชิ้นแบบทอทั้งตัว สวมเสื้อคอเปิดเล่นสีสั้น ห่มผ้าสไบเฉียง สวมเครื่องประดับตามข้อมือ ข้อเท้าและคอ

วัฒนธรรมการแต่งกายภาคอีสาน

กลุ่มอีสานเหนือ

เป็นกลุ่มชนเชื้อสายลาวที่มีกำเนิดในบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง และยังมีกลุ่มชนเผ่าต่างๆ เช่น ข่า ผู้ไท โส้ แสก กระเลิง ย้อ ซึ่งกลุ่มไทยลาวนี้มีความสำคัญยิ่งในการผลิตผ้าพื้นเมืองของอีสาน ส่วนใหญ่เป็นผลผลิตจากฝ้ายและไหม แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการนำเอาเส้นใยสังเคราะห์มาทอร่วมด้วย ผ้าที่นิยมทอกันในแถบอีสานเหนือคือ ผ้ามัดหมี่ ผ้าขิดและผ้าแพรวา ผ้ามัดหมี่ เป็นศิลปะการทอผ้าพื้นเมืองที่ใช้กรรมวิธีในการย้อมสี

ที่เรียกว่า การมัดย้อม (tie dye) เพื่อให้ผ้าที่ทอเกิดเป็นลวดลายสีสันต่างๆ เอกลักษณ์อันโดดเด่นก็อยู่ตรงที่รอยซึมของสีที่วิ่งไปตามบริเวณของลวดลายที่ผูกมัด และการหล่อมล้าในตำแหน่งต่างๆ ของเส้นด้าย เมื่อถูกนำขึ้นก็ในขณะที่ทอ ลวดลายสีสันอันวิจิตรจะได้มาจากความชำนาญของการผูกมัดและย้อมหลายครั้งในสีที่แตกต่าง ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ การทอผ้ามัดหมี่จะมีแม่ลายพื้นฐาน 7 ลาย คือ หมี่ขอ หมี่คอม หมี่บักจั้น หมี่กงน้อย หมี่ดอกแก้ว หมี่ข้อและหมี่ใบไผ่ ซึ่งแม่ลายพื้นฐานเหล่านี้ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ เช่น จากลายใบไม้ ดอกไม้ชนิดต่างๆ สัตว์ เป็นต้น ผ้ามัดหมี่ที่มีชื่อเสียงได้แก่ เขตอำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น อำเภอบ้านเขวา จังหวัดชัยภูมิ เป็นต้น

ผ้าซิด หมายถึงผ้าที่ทอโดยวิธีใช้ไม้เขี่ยหรือสะกิดซ้อนเส้นยืนขึ้นตามจังหวะที่ต้องการ เว้นแล้วสอดเส้นด้ายพุ่งให้เดินตลอด การเว้นเส้นยืนถี่ห่างไม่เท่ากันจะทำให้เกิดลวดลายต่างๆ ทำนองเดียวกับการทำลวดลาย

ของเครื่องจักสาน จากกรรมวิธีที่ต้องใช้ไม้เก็บนี้จึงเรียกว่า การเก็บซิดมากกว่าที่จะเรียก การทอซิด ผ้าซิดที่นิยมทอกันมีอยู่ 3 ชนิด ตามลักษณะประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก คือ

ผ้าตีนซิ่น เป็นผ้าซิดที่ทอเพื่อใช้ต่อชายด้านล่างของผ้าซิ่น เนื่องจากผ้าทอพื้นเมืองจะมีข้อจำกัดในเรื่องของขนาดผืนผ้า ดังนั้นเวลานุ่งผ้าซิ่นผ้าจะสั้นจึงต่อชายผ้าที่เป็นตีนซิ่นและหัวซิ่นเพื่อให้ยาวพอเหมาะ

ผ้าหัวซิ่น ก็เช่นเดียวกันเป็นผ้าซิดที่ใช้ต่อชายบนของผ้าซิ่น

ผ้าแพรวา มีลักษณะการทอเช่นเดียวกับผ้าจก แพรวา มีความหมายว่า ผ้าไหมหรือผ้าฝ้ายที่ทอเป็นผืนมีความยาวประมาณวาหนึ่งของผู้ทอ ซึ่งยาวประมาณ 1.5 - 2 เมตร

ผ้าแพรมน มีลักษณะเช่นเดียวกับแพรวา แต่มีขนาดเล็กกว่า เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส นิยมใช้เช่นเดียวกับผ้าเช็ดหน้าและหญิงสาวผู้ไทยนิยมใช้โพกผม

ผ้าลายน้ำไหล ผ้าลายน้ำไหลนี้ที่มีชื่อเสียงคือ ซิ่นน่าน (ของภาคเหนือ) มีลักษณะการทอลวดลายเป็นริ้วใหญ่ๆ สลับสีประมาณ 3 หรือ 4 สี แต่ละช่วงอาจค้นลวดลายให้ดูงดงามยิ่งขึ้น ผ้าลายน้ำไหลของอีสานก็คงจะได้แบบอย่างมาจากทางเหนือ โดยทอเป็นลายขนานกับลำตัว และจะสลับด้วยลายซิดเป็นช่วงๆ

ผ้าโสร่ง เป็นผ้านุ่งสำหรับผู้ชาย ลักษณะของผ้าโสร่งจะทอด้วยไหมหรือฝ้ายมีลวดลายเป็นตาหมากรุกสลับเส้นเล็ก 1 คู่ และตาหมากรุกใหญ่สลับกัน กว้างประมาณ 1 เมตร ยาว 2 เมตร เย็บต่อกันเป็นผืน

กลุ่มอีสานใต้

คือกลุ่มคนไทยเชื้อสายเขมรที่กระจัดกระจายตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษและบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มที่มีการทอผ้าที่มีเอกลักษณ์โดยเฉพาะของตนเอง มีสีสันทันที่แตกต่างจากกลุ่มไทยลาว

ผ้ามัดหมี่ ในกลุ่มอีสานใต้ก็มีการทอเช่นเดียวกันนิยมใช้สีที่ทำเองจากธรรมชาติเพียงไม่กี่สี ทำให้สีของลวดลายไม่เด่นชัดเหมือนกลุ่มไทยลาว แต่ที่เห็นเด่นชัดในกลุ่มนี้คือการทอผ้าแบบอื่นๆ เพื่อการใช้สอยกันมากเช่น

ผ้าหางกระรอก จะมีสีเลื่อมมดงามด้วยการใช้เส้นไหมต่างสีสองเส้นควั่นทบทันทอแทรก

ผ้าปุม เป็นผ้าที่มีลักษณะการมัดหมี่ที่พิเศษเป็นเอกลักษณ์ต่างจากถิ่นอื่น

ผ้าเซียม (ลุยเซียม) ผ้าไหมที่นิยมใช้ในกลุ่มผู้สูงอายุ

ผ้าซิด การทอผ้าซิดในกลุ่มอีสานใต้มีทั้งการทอด้วยผ้าฝ้ายและผ้าไหม แต่ส่วนมากมักจะใช้ต่อเป็นตีนซิ่นในหมู่คนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี เพราะชาวบ้านทั่วไปไม่นิยมใช้กัน ลักษณะการต่อตีนซิ่นของกลุ่มนี้นิยมใช้เชิงต่อจากตัวซิ่นก่อน แล้วจึงใช้ตีนซิ่นต่อจากเชิงอีกทีหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มไทยลาวอย่างเด่นชัด

อ้างอิง

การแต่งกาย 4 ภาค

issuu.com/piyawanwisutthipaetnnew/docs/_____-4

<https://sites.google.com/site/jomkaewfaimiwthongdee/about-as>

http://poyty1406.blogspot.com/2012/08/blog-post_2201.html

http://ncteched.fte.kmutnb.ac.th/?page_id=301

การแต่งกายภาคเหนือ

<https://sites.google.com/site/thanawantachasarsnsirikul43/kar-taeng-kay-phakh-henux>

การแต่งกายภาคกลาง

<https://sites.google.com/site/webwichakhxmbeuxngtnmcr/kar-taeng-kay-khxng-phakh-klang-1>

การแต่งกายภาคใต้

http://satun12345.blogspot.com/p/blog-page_5.html

การแต่งกายภาคอีสาน

http://koyzaa-za.blogspot.com/2010/01/blog-post_444.html